

In deze rubriek elk weekeinde een necrologie van iemand die recent is overleden.

Onbezoldigd lijfarts van Haagse toneelwereld

Michiel Lagaaij (1937-2020), chirurg-oncoloog, wijdde zijn leven aan het welzijn van anderen.

Michiel wilde voor iedereen zorgen”, zegt Femke Lagaaij. „Hij voelde zich verantwoordelijk.” De kiem voor haar vaders levenslange toewijding aan het welzijn van anderen werd vroeg gezaaid, denkt ze. „In 1954 overleed zijn geliefde stiefvader, Jan Velderman. Michiel was toen zeventien. Vanaf dat moment wist hij: het komt op mij neer.”

Michiels vader, marineofficier Charles Lagaaij, was in februari 1942 omgekomen in de Javazee, na aanhoudende aanvallen van het Japanse leger. Michiel, zijn broer en zijn moeder Carla brachten de rest van de oorlogsjaren in schrale omstandigheden door in IJsselmuiden. Nadat Carla was hertrouwd volgde een vrolijker tijd op het Stedelijk Gymnasium in Utrecht, waar Michiel zijn leerjaar Nederlands verraste met zijn grote kennis van moderne Nederlandse auteurs.

Michiel koos voor geneeskunde, studeerde in rap tempo en was actief lid van het Utrechtsch Studenten Corps. In november 1957 nodigde hij de één jaar jongere Juul Govers uit voor een feest; ze werden onafscheidelijk. Ze trouwden in 1960, zoon Alexander (1961) en dochters Femke (1962) en Mechteld (1964) werden geboren tijdens Michiels militaire dienst bij de marine. In 1964 vestigde het jonge gezin zich in Leiden,

op loopafstand van het Academisch Ziekenhuis waar Michiel zijn zesjarige opleiding tot chirurg begon.

Beeldend kunstenaar Ronald Tolman kwam midden jaren zestig als schooljongen op de ziekenzaal te liggen waar dokter Lagaaij dagelijks de ronde deed. „Ik tekende spotprenten van het ziekenhuisleven en verlootte die onder de verpleegsters. De dokter hoorde daarvan, en vroeg me toen vriendelijk of ik misschien een compilatie voor hem kon maken. Dat werk heeft altijd op zijn studeerkamer gehangen.”

„Na mijn ontslag bleven we elkaar in Leiden tegenkomen - vooral bij de boekhandel, we lazen allebei veel. In 1970 vroeg hij me om zijn proefschrift over de ruptuur van het aneurysma van de abdominale aorta te illustreren. Voor mij was het niet te lezen, maar Michiel legde het heel goed uit.” Tolman werd een van de vele Nederlandse beeldend kunstenaars van wie het echtpaar Lagaaij werk aankocht: ze verzamelden onder meer Kees van Bohemen, Constant, Jan Roëde en Victor IV.

Na zijn promotie verhuisde Lagaaij met zijn gezin voor een jaar naar de Verenigde Staten, waar hij zich aan de universiteit van Wisconsin verdiepte in de nieuwste ontwikkelingen in de oncologie, zijn specialisme.

Michiel Lagaaij en zijn vrouw Juul bij zijn promotie in Leiden in 1970. Links: Lagaaij in 2019.

FOTOS PRIVÉCOLLECTIE

Bij het Rode Kruis Ziekenhuis in Den Haag kon hij zich vervolgens manifesteren als vooruitstrevend, onderzoekend oncoloog. „Michiel zag de hele mens, niet de ziekte”, vertelt oud-collega Jan Adriaan Zonneville. „Als assistenten mochten we hem met de voornaam aanspreken, hij was mild en geestig, maar hij had ook natuurlijk gezag. Tegen slordig of half werk kon hij niet. Hij maakte ons bewust van het feit dat we met mensen te maken hadden. Als je een grote klus kreeg toegewezen was zijn eerste vraag: ‘Heb je de patiënt al ontmoet?’ Zelf kwam hij de avond vóór en na een grote operatie altijd even naar het ziekenhuis, dienst of geen dienst, voor een praatje aan het bed.”

Lagaaij's afscheidsfeest in 1999 werd gevierd in een volle Haagse Schouwburg, met tussen de speeches door een voorstelling met acteurs van toneelgroep De Appel. Zijn pensionering gaf ruimte om naast medische bestuursfuncties ook zijn betrokkenheid bij de Haagse kunstwereld verder uit te breiden; ‘de Lagaaijs’ waren een begrip, op hun huisfeesten en diners liep menig kunstenaar rond. In 1987 ondersteunden ze theatermaker Rein Edzard bij de oprichting van Literair Theater Branoul.

Bij de (voormalige) theatergezelschappen

De Appel en het Nationale Toneel functioneerde Lagaaij als onbezoldigd lijfarts. „Bij noodgevallen was het: even Michiel bellen”, vertelt regisseur Johan Doesburg. „In 2008 regisseerde ik Medea bij het Nationale Toneel, waarin Medea op een zeker moment op de rug van Jason sprong. Dat ging een keer mis: haar gezicht was bont en blauw. Paniek. Ze kon diezelfde nacht bij Michiel terecht, die concludeerde dat er niets gebroken was. De volgende dag speelde ze weer, met een hoop schmink.”

„Juul en Michiel kwamen naar al onze voorstellingen, en ze analyseerden alles tot in detail. Ik kwam graag bij ze thuis. Ze waren ongelooflijk gastvrij en betrokken. Belesen, erudiet - een klankbord.”

Na het overlijden van zijn geliefde Juul in oktober 2019 „verloor het leven voor Michiel alle glans”, aldus Femke. Zijn uitgebreide sociale netwerk hield hem aanvankelijk nog op de been, maar de pandemie zorgde voor ongenode stilte. In mei bleek hij zelf een onbehandelbare vorm van kanker te hebben. Hij nam afscheid van vrienden en familie. Tientallen oud-patiënten en collega's lieten hem nog weten hoeveel hij voor hen betekend had. Dat ontroerde hem diep.

Sandra Heerma van Voss